

Investidura com a doctor honoris causa
del Dr. Jean-Paul Malrieu

Investidura com a doctor honoris causa
del Dr. Jean-Paul Malrieu

Sessió acadèmica extraordinària,
29 de gener de 2013

Universitat Rovira i Virgili
Tarragona

Malrieu

Discurs d'investidura: © 2013 by Jean-Paul Nalrieu

Fotografia: Ramon Torrents

Impress per Indústries Gràfiques Gabriel Gibert, SA

~~Dipòsit Legal: T.1328.2012~~

Paraules de benvinguda

pronunciades pel Dr. Francesc Xavier Grau Vidal

Rector Magfc. de la Universitat

Benvolgut Prof. Malrieu,
Sr. Secretari general de la URV,
Sr. Degà de la Facultat de Química de la URV
Prof. Rosa Caballol,
Senyores i senyors claustrals,
Distingides autoritats,
Senyores i senyors,

L'acte d'investidura d'un doctorat honoris causa és el de màxima solemnitat per a la comunitat universitària. Amb aquest acte integrem al nostre Claustre persones que s'han distingit per la seva activitat en benefici de les arts, la cultura, les ciències o, ben senzillament, de la humanitat, i per a aquest acte reservem també la litúrgia que ens evoca el paper cabdal que, des de fa segles, té la institució universitària en la societat, per al desenvolupament de la qual preserva i fa avançar el coneixement.

Mitjançant aquest reconeixement, selectiu i judiciós, la Universitat també es defineix. Les persones que s'han integrat a la URV en un acte solemne com el d'avui expressen al món quins són els nostres referents d'acompliment acadèmic, artístic, cultural o en el servei a la societat. En incorporar-se al Claustre de la URV ens aporten, de la seva banda, honor i també reconeixement. És per això que, per orgull nostre, presideixen l'entrada a la Universitat.

La professora Rosa Caballol, en la seva *laudatio*, ha posat de manifest tots els mèrits acadèmics i científics que el fan mereixedor de la màxima distinció acadèmica que atorga la Universitat i que hem pogut apreciar en la *magistralis lectio* amb la qual el doctor Malrieu ens ha obsequiat. És tot un honor i un privilegi donar la benvinguda al nostre Claustre al Prof. Malrieu, i ho faig amb molt de gust, tant a títol personal com en nom del tots els membres de la Universitat.

La distinció de doctor honoris causa sempre vol emfatitzar valors de la nostra Universitat. En aquesta ocasió és el valor de la recerca científica més fonamental com a definitiva d'una universitat investigadora i, a més,

en una de les disciplines científiques que més han contribuït i contribueixen a l'impacte, projecció i reconeixement de la Universitat Rovira i Virgili.

El professor Malrieu, amb tot el seu recorregut, les fites científiques i l'escola creada que tan bé ens ha descrit la professora Caballol, constitueix efectivament un gran exemple: a partir d'una activitat investigadora sostinguda, personal i compartida amb col·laboradors d'arreu, carregada de rigor i esperit crític, s'arriba a vertebrar una veritable estructura transnacional de generació de coneixement.

Tant la professora Caballol en la seva *laudatio* com la mateixa lliçó del professor Malrieu ens han posat de manifest que qui s'incorpora avui al nostre Claustre és més que un excel·lent investigador, referència i mestre de molts altres. Som davant d'un científic pensador i humanista. Efectivament, la tasca del professor Malrieu ha anat més enllà de les seves aportacions directes a la química quàntica, ja que ha reflexionat i ha opinat públicament sobre el paper de la ciència en la societat actual i ha criticat el reduccionisme que experimenta la nostra societat. Aquestes reflexions les ha exposat i transmès a la societat a partir de diverses publicacions com *Dans le poing du Marché* o *La science gouvernée*, que ja ens ha comentat la Dra. Caballol.

Aquesta dimensió social l'ha dut a terme també a implicar-se en projectes i organitzacions de la societat civil, molt especialment en els darrers anys, de forta recessió econòmica i de passes enrere pel que fa a l'equitat en la distribució de la riquesa.

El professor Malrieu encarna i representa el professor universitari, científic, pensador i humanista, conscient de la importància de la seva investigació per a la societat però també de la importància de les seves reflexions i opinió, que expressa amb total responsabilitat. I el fet que s'incorpori avui al nostre Claustre ens dona peu a reivindicar la figura del professor d'universitat, de l'Acadèmia, en uns moments crítics per a la universitat, la catalana, l'espanyola, l'europea, la d'arreu.

El paper cabdal de la universitat en la competitivitat internacional dels països i les regions, com a proveïdora del coneixement bàsic, unit als estralls que causa la globalització en les finances públiques de tots els estats, ha introduït arreu una forta tensió sobre els sistemes de govern de les universitats: la coneguda governança. Efectivament, les universitats d'avui no són ja institucions culturals que s'autoreprodueixen, sinó més aviat institucions de relació entre l'acadèmia i l'economia nacional o regional. Els acadèmics,

que representen la base de tota l'actuació de la universitat en les seves diferents missions i són els que han de garantir i se'ls ha de garantir el treball autònom, tenen dificultats per exercir i veure reconegut el paper de *proprietaris* de la universitat per delegació de la societat.

Des de sempre els acadèmics han mantingut una relació complexa amb la resta de la societat a causa d'una característica que els acompanya per definició: ser considerats i poder-se considerar uns privilegiats, la qual cosa alimenta una certa tensió que resumeix la coneguda locució anglesa *town&gown*, la qual fa referència a la imatge de la toga com a vestimenta que impedeix el treball físic i transmet al poble —que finalment és qui sustenta l'activitat acadèmica— aquest signe de privilegi.

Diu Manuel Castells que en la nostra era, l'era de la informació, la ment humana ha esdevingut per primer cop una força productora directa. És possible relacionar aquesta reflexió amb la crisi que viu el model universitari i l'exemple que ens dóna el professor Malrieu. Si ens hi fixem, en gairebé totes les facetes de l'activitat humana s'ha produït una evolució cap a una especialització progressiva que n'ha permès un procés d'industrialització i una competència per guanyar valor en el mercat, cada cop més global. La creació de coneixement, i per tant la capacitat de transmetre'l al més alt nivell, s'ha resistit fins ara a aquesta dinàmica per una raó de fons: la creativitat de la ment humana no es pot sotmetre als dictats del mercat ni dels processos industrials. Aquest és un element que s'acostuma a obviar quan superficialment es parla de la governança de les universitats. Però la introducció de sistemes gerencials de govern ja està demostrant les seves limitacions en provocar en l'Acadèmia pèrdua d'implicació en uns objectius institucionals que no percepc com a propis.

La universitat no ha estat —no és i estic segur que mai arribarà a ser— industrialitzable; la seva única base és la ment humana, però no tan sols els coneixements que aquesta té sinó, sobretot, la seva curiositat i creativitat, que no són programables ni dirigibles. És en aquest sentit que el professorat d'universitat constitueix una classe privilegiada: la seva professió li permet satisfer la curiositat, dóna terreny lliure a la creativitat i, a més, li permet crear escola, transcendir. I és per aquesta mateixa raó que la classe de professor que encarna el nostre nou doctor honoris causa constitueix el paradigma de membre de l'Acadèmia que, per definició, ha de tenir la capacitat de regir els destins de la institució universitària per tal que respongui als màxims interessos de la societat: la generació i transmissió al màxim nivell de nous

coneixements, exempta d'interessos grupals, tant se val si són ideològics, religiosos o econòmics.

Avui, l'excel·lència científica i la recerca com a motor de la ciència s'estan posant en risc en la nostra societat. La societat catalana, com l'europea, no s'ho pot permetre, ja que la solidesa investigadora de les universitats en garanteix el desenvolupament social, cultural i econòmic i, a més, en les universitats encara pot créixer l'anàlisi crítica i la reflexió que ens ha de permetre avançar globalment de manera judiciosa. Així, referents com el professor Malrieu posen de manifest tant el valor de la investigació i la docència universitària com el del compromís de l'intel·lectual per un desenvolupament just i harmònic de la humanitat.

Dr. Jean-Paul Malrieu, merci d'avoir accepté notre distinction que, au-delà de reconnaître vos mérites, constitue un honneur pour notre propre institution. Votre accession à notre Assemblée de professeurs renforce le prestige de l'Université Rovira i Virgili et nous oblige à travailler encore plus pour être dignes de cette réputation.

De par cette reconnaissance à vos mérites, vous êtes dès aujourd'hui un illustre représentant de l'Université Rovira i Virgili, une mission qui, nous l'espérons, vous sera chère. En mon nom, et au nom de toute la communauté universitaire qui est dorénavant la vôtre, nous vous adressons nos félicitations les plus chaleureuses.

Moltes gràcies.

